

РАЙОННА ПРОГРАМА „Кожній дитині – родину” на 2006-2010 роки

Організація-виконавець програми:

**ВИШГОРОДСЬКИЙ РАЙОННИЙ ЦЕНТР СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ
ДЛЯ СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ (районний ЦСССДМ)**

Організації-партнери у виконанні програми:

Протягом 2006-2007 років реалізація Програми здійснюється при підтримці Представництва „Кожній дитині” в Україні та сприянні управління у справах сім'ї та молоді Київської обласної державної адміністрації, служби у справах неповнолітніх Київської обласної державної адміністрації, Київського обласного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Київської обласної державної адміністрації відповідно Договору „Про створення інтегрованих соціальних служб у Вишгородському районі”.

***Програма залучатиме державні та недержавні організації,
які здійснюють підтримку сімей з дітьми:***

- *місцеві ради (30)*
- *опікунські ради*
- *управління та відділи райдержадміністрації:*
 - ✓ *у справах молод та спорту;*
 - ✓ *освіти;*
 - ✓ *праці та соціального захисту населення;*
 - ✓ *реєстрації актів громадянського стану;*
- *районні служби, установи та організації:*
 - ✓ *служба у справах неповнолітніх при райдержадміністрації*
 - ✓ *кримінальна міліція у справах неповнолітніх*
 - ✓ *центр зайнятості*
 - ✓ *центральна районна лікарня*
 - ✓ *дошкільні та шкільні заклади*
- *громадські організації та благодійні фонди:*
 - ✓ *товариство Червоного Хреста*
 - ✓ *жіночі ради*
 - ✓ *“Оберіг”, “Берегиня”, “Заради спасіння миру”, „Стевія”*

Програма відкрита для участі інших партнерів.

Термін реалізації: 2006-2010 роки

1. ОБГРУНТУВАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ПРОГРАМИ

Сім'я є першим вихователем дитини і середовищем передачі духовного багатства, культурних традицій, формування ціннісних орієнтацій, практичних умінь і навичок. Найважливішими ознаками сімейного виховання є форма і зміст, а результатом –сама дитина, її вихованість, здатність до самостійного життя у соціумі.

Погіршення матеріального добробуту переважної більшості сімей району не могло не позначитися на становищі дітей та на процесі їх виховання. З одного боку матеріальні недостатки викликають напруженість в сімейних стосунках та обмеження витрат на виховання і навчання дітей, а з іншого – провокують батьків на пошук додаткового заробітку, що призводить до фізичного і психічного перевантаження і зменшує резерв вільного часу, необхідного для занять з дітьми. Частина батьків зовсім нехтують виконанням своїх батьківських обов'язків по утриманню та вихованню дітей.

Рівень і якість життя родин негативно впливає на демографічні показники. За останні три роки спостерігається незначне збільшення народжуваності дітей у районі. Так, протягом 2003 року народилося 600 немовлят, у 2004 – 640, у 2005 – 696. Проте, чисельність дітей у районі протягом останніх десяти років зменшується, через те, що народжуваність дітей, навіть за останні три роки, значно менша у порівнянні з народжуваністю протягом 90-х років.

Протягом 2004 року 8% дітей народили одинокі матері, це на 1% менше ніж у 2003 році. 5,5 % дітей народилося у сім'ях кризових категорій, у порівнянні з 2002 (8,4%), 2003 (7%) роках спостерігається незначне зменшення кількості новонароджених дітей у сім'ях кризових категорій. Це давало можливість сподіватися, що буде більше народжуватися немовлят у сім'ях, які мають достаток і хочуть виховувати одне і більше дітей.

Значне збільшення державних виплат матерям при народженні дитини у 2005 році мало як позитивний так і негативний результат. Нажаль, протягом 2005 року 5 немовлят, які народилися у неблагополучних родинах , довелося вилучити у батьків, так, як для їх батьків бажаними були не діти, а кошти гарантовані державою. Актуальною сьогодні залишається проблема відмови від новонароджених дітей молодих матерів у пологовому відділенні районної лікарні. Протягом 2004 року у пологовому відділенні від дітей відмовилося 4 матері, з яких одна, після проведених співбесід забрала дитину. У 2005 році зареєстровано 5 немовлят, від яких відмовилися батьки, та одна дитина, яка була знайдена біля автобусної зупинки.

Значне занепокоєння викликає міграція родин з дітьми. Як правило , до району приїжджають сім'ї з дітьми з м. Києва. В основному це сім'ї, які поповнюють банк даних неблагополучних сімей.

Станом на 01.01.2006 року у районі проживає 12861 дитина. Майже кожна 4 дитина виховується у кризовій сім'ї . Так, 576 дітей живуть у неблагополучних сім'ях, 1005 – у багатодітних, 1481 – у неповних сім'ях, 325 – у малозабезпечених сім'ях. Про значну частину дітей названих категорій батьки дбають, турбуються, виховують, однак, їх сім'ї потребують матеріальної, психолого–педагогічної, юридичної допомоги, соціального захисту.

Надзвичайно гострою у районі є проблема дитячої бездоглядності. У порівнянні з 2000 роком кількість виявлених неповнолітніх під час рейдів, проведених ССН, КМСН, які потребували соціально–правової допомоги, зросла в 4,5 рази.

Фактом залишається скоєння фізичного та економічного насильства над дітьми. Протягом 2004 року зареєстровано 14 випадків насильства над дітьми , у 2005 році – 8, протягом 1 кварталу 2006 року вже зареєстровано 6 випадків. Якщо у 2004 році кількість дітей, над якими вчинено фізичне насильство в с.Синяк, становила 3, то у 2005 році – 7, в с. Катюжанка відповідно 1 – 3.

У районі у порівнянні з 2000 роком стабілізувалася і зменшилася вдвічі дитяча злочинність, однак, вік дитини–злочинця помолодшав. Так, у 2000- 2003 роках злочини скоювали підлітки у віці 16 – 17 років, за останні два роки зареєстровані злочини, скоєні дітьми віком 11-14 років. Переважна більшість дітей, які скоїли злочини із неблагополучних сімей.

Бездоглядність дітей – це, насамперед, знівельовані моральні цінності батьків, абсолютна безвідповідальність, ухиляння від виконання батьківських обов'язків, що є однією з причин, коли підліток потрапляє на лаву підсудних або поповнює ряди соціальних сиріт.

Протягом останніх трьох років до Вишгородського суду подано 57 позовів з клопотанням про позбавлення батьківських прав. Всі позови судом задоволені. Без батьківського піклування залишилося 98 дітей. Якщо у селах Синяк та Абрамівка у 2004 році таких сімей не було, то у 2005 році їх відповідно 3 і 1. Всі ці діти стали соціальними сиротами. З них 38 дітей влаштовані у сім'ї опікунів, решта 60 - поповнили дитячі державні заклади. Із 12 дітей, влаштованих у державні заклади у 2005 році, - 7 дітей, які проживали в с.Катюжанка, і 2 – в с.Абрамівка.

Якщо у 2004 році в районі була 51 дитина, позбавлена батьківських прав, то у 2005 році таких дітей було вже 60 (у тому числі, по м.Вишгороду відповідно 12 і 17, с.Нові Петрівці 8 – 10, с.Хотянівка 0 - 2). Станом на 01.04.2006 року на обліку служби у справах неповнолітніх перебуває 201 дитина, позбавлена батьківського піклування. З них 81 виховується у сім'ях опікунів, 4 - у прийомних сім'ях, 8 – у дитячому будинку сімейного типу, 108 – у дитячих державних закладах.

І хоча протягом останніх років майже вдвічі зменшилась кількість дітей, вилучених із сімей, непокоїть той факт, що у с.Синяк у 2004 році таких дітей не було, то у 2005 році їх аж 7, в селах Абрамівка і Катюжанка відповідно 0-3.

Дещо збільшилась в районі кількість дітей, переданих під опіку: у 2004 році 7 дітей, у 2005 році - 9. До того ж, такі діти зв'язались в тих населених пунктах, в яких їх не було: у м.Вишгороді -3 дитини, с. Катюжанка - 2, по одній дитині – в селах Абрамівка, Козаровичі, Лебедівка і Нові Петрівці.

На даний час 54% дітей району не мають родини, а кожна дитина хоче мати сім'ю. Для того, щоб забезпечити право дитини на сімейне виховання необхідно або реінтегрувати її у біологічну родину або знайти прийомну сім'ю. І в одному, і в другому випадку позитивний результат буде тільки тоді, коли здійснити цілий комплекс заходів щодо адаптації дитини у сім'ї та підготовки самих батьків до виконання ними своїх батьківських обов'язків.

У районі назріла проблема щодо забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які зовсім не мають житла. У 2006 році таких дітей 23: 8 з них проживають у м.Вишгороді, 5 – в с.Нові Петрівці, по 3 дитини – в селах Абрамівка та Любимівка, 2 дитини в с.Катюжанка, по 1 дитині в смт.Димер та с.Вища Дубечня. Потребують житла і діти-сироти, які в цьому році повертаються із інтернатних закладів. Тому створення соціального гуртожитку для таких дітей – необхідна проміжна ланка для забезпечення їх упорядкованим житлом.

Враховуючи складне становище дітей у районі необхідно збільшити обсяги індивідуальної роботи щодо супроводу та реабілітації сімей, диференційовано, відповідно до груп сімей, визначити конкретні форми і методи соціальної роботи.

Найкраще було б ввести у штати виконкомів місцевих рад посаду соціального працівника для роботи із сім'ями, дітьми та молоддю на їх територіях.

Позитивний результат матиме створення та діяльність інтегрованих соціальних служб: служби соціальної підтримки сімей, служби супроводу сімейних форм виховання, служби термінового втручання, служби реінтеграції та соціалізації вихованців інтернатних закладів, служби супроводу дітей в конфлікті із законом.

Чітка координація дій та розподіл функцій щодо захисту прав дітей між відділами, службою адміністрації, ЦСССДМ, органами опіки та піклування місцевих рад, їх взаємодія із громадськими організаціями – одна з передумов реалізації програми.

Прийняття програми – крок на зустріч знедоленій дитині, реалізація її права на сімейне виховання.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ

Мета :

покращення становища сімей з дітьми, забезпечення права кожній дитині виховуватись в родині) шляхом створення нової моделі спеціалізованих соціальних служб для роботи з сім'ями.

Завдання:

- забезпечити своєчасне виявлення проблемних сімей, здійснення термінового втручання в кризу, що склалася в сім'ї, з метою створення сприятливого середовища для дитини шляхом комплексного обстеження сім'ї, опрацювання проблеми, визначення переліку та видів послуг, яких вона потребує;
- запобігати руйнуванню сімей з дітьми та передачі дітей до державних закладів;
- сприяти поверненню дітей, вихованців державних закладів, у біологічну сім'ю, соціалізації молоді з числа вихованців інтернатних закладів, забезпечувати супровід з метою адаптації дитини у родинному середовищі, адаптації молоді до нових умов життя;
- забезпечити належні умови для зростання в сімейному оточенні дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, вихованців дитячих будинків, яких неможливо повернути у біологічну родину, шляхом створення прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу і влаштування в них дітей на виховання та спільне проживання ;
- запобігати дитячій бездоглядності, попереджувати негативні прояви в дитячому та молодіжному середовищі шляхом проведення соціального патронату над дітьми, схильними до правопорушень, малолітніми та неповнолітніми правопорушниками, здійснювати супровід сімей, в яких виховуються такі діти.

3. ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

1. Проводити комплексне вивчення стану роботи щодо захисту прав дитини в районі.

Заслуховувати на засіданні координаційної ради з питань охорони дитинства при райдержадміністрації аналітичну довідку з цього питання

*Щорічно, протягом 1 кварталу
Відділи РДА у справах молоді та спорту, освіти,
управління праці та соціального захисту населення,
служба у справах неповнолітніх РДА*

2. Проаналізувати діючу систему розподілу функцій щодо захисту прав дітей між структурними підрозділами райдержадміністрації.

Розробити принципи узгодження цих функцій та порядок взаємодії, що передбачає тісну співпрацю управлінь, відділів, служб, до компетенції яких належать питання сімей, дітей та молоді, а також установ, до відома яких належать питання соціального захисту населення

*Протягом 2 кварталу 2006 року
Відділи РДА у справах молоді та спорту, освіти,
управління праці та соціального захисту населення,
служба у справах неповнолітніх РДА, районний центр
соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді,
центральна районна лікарня*

3. З метою удосконалення збору статистичної інформації та системи обліку соціально незахищеної категорії сімей і дітей забезпечити створення та щорічне поновлення інформаційного банку даних:

- неблагополучних та кризових сімей, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебувають у конфлікті із законом - *ССН*
- багатодітних сімей - *відділ у справах молоді та спорту*
- неповних сімей, дітей, які мають девіантну поведінку - *відділ освіти*
- дітей інвалідів, одиноких матерів, неповнолітніх матерів – *ЦСССДМ*

4. Сприяти діяльності Центру опіки дитини, створеному при службі у справах неповнолітніх, та розвитку системи інтегрованих соціальних служб, створених в структурі районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді: Служби соціальної підтримки сімей, Служби супроводу сімейних форм виховання, Служби термінового втручання, Служби реінтеграції та соціалізації вихованців інтернатних закладів, Служби супроводу дітей в конфлікті з законом :

- проводити спільні обстеження житлово-матеріальних умов кризових сімей з дітьми, сімей, в яких виховуються діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти-напівсироти, діти з обмеженими можливостями;

- здійснювати подальший розвиток сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, створення прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу;

- відпрацювати нові форми і методи соціальної роботи з молодими матерями щодо запобігання їх відмови від новонароджених дітей;

- покращити роботу щодо попередження негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі;

- проводити профілактичну роботу щодо попередження насильства в сім'ї, жорстокого ставлення до дитини з боку родичів та найближчого соціального оточення ;

- організувати роботу консультативних пунктів в дитячих будинках, центральній районній лікарні, відділі реєстрації актів цивільного стану , проводити виїзди мобільного консультативного пункту соціальної роботи в сільській місцевості

- організувати роботу школи волонтерів для соціальної роботи;

- сприяти в отриманні спеціальності, професії та працевлаштуванні дітей-сиріт і молоді з їх числа після закінчення ними навчальних закладів

систематично

*Відділи РДА у справах молоді та спорту, освіти,
управління праці та соціального захисту населення,
служба у справах неповнолітніх РДА, районний
центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді,
центральна районна лікарня, районний центр зайнятості*

5. Активізувати роботу кабінету планування сім'ї центральної районної лікарні з метою попередження захворювань, що передаються статевим шляхом, небажаної вагітності неповнолітніх, жінок із неблагополучних сімей, хворих на ВІЛ-СНІД, психічно-хворих та вивчити питання

постійно

центральна районна лікарня

6. Вирішувати питання щодо безкоштовного забезпечення молочними сумішами дітей до одного року народження, які проживають в кризових сім'ях

щорічно

центральна районна лікарня

7. Ввести в штати виконкомів Вишгородської міської, Димерської селищної, Гаврилівської, Новопетрівської та інших сільських рад посаду соціального працівника для роботи з сім'ями, дітьми та молоддю.

Протягом 2006 року

*Відділ РДА у справах молоді та спорту,
служба у справах неповнолітніх РДА,
місцеві ради*

8. Вжити невідкладних заходів щодо відкриття та налагодження діяльності соціального гуртожитку у Вишгородському районі для влаштування до нього дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, після завершення навчання в інтернатних закладах та перебування в дитячих будинках, прийомних сім'ях та інших державних закладах

Протягом 2006 року

центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

9. Залучати в установленому порядку державні кошти з джерел, незаборонених діючим законодавством, для надання адресної допомоги дитячим будинкам, прийомним сім'ям, дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, дітям інвалідам, дітям із соціально незахищених категорій сімей.

протягом року

Відділи РДА у справах молоді та спорту, освіти, служба у справах неповнолітніх РДА, районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

10. Заохочувати підприємства, установи та організації до здійснення благодійної діяльності щодо поліпшення становища сімей та дітей в районі

протягом року

Відділи РДА у справах молоді та спорту, освіти, служба у справах неповнолітніх РДА, районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

11. Проводити засідання „круглих столів”, конференції, семінари з обговоренням питань стану реалізації районної Програми

періодично

Відділи РДА у справах молоді та спорту, освіти, служба у справах неповнолітніх РДА, районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

12. Розробка, видання та розповсюдження буклетів, листівок та інших інформаційно-реklamних та інформаційно-просвітницьких рекомендацій профілактичного спрямування для дітей та батьків

періодично

Відділи РДА у справах молоді та спорту, освіти, служба у справах неповнолітніх РДА, районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

13. Висвітлювати хід реалізації Програми у засобах масової інформації, запровадивши рубрики, цикли радіопередач

протягом року

Відділи РДА у справах молоді та спорту, освіти, служба у справах неповнолітніх РДА, районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

- посилення уваги суспільства до дітей, захисту їх прав та законних інтересів,
- створення дієвого механізму взаємодії державних установ, громадських організацій в інтересах дітей, координація дій державних та недержавних структур в напрямку розв'язання проблем сім'ї та дітей;
- створення моделі інтегрованої соціальної служби для сімей з дітьми;
- зменшення кількості дітей, що виховуються в державних закладах;
- створення передумов для закриття дитячих будинків;
- часткове вирішення питання реінтеграції в біологічну сім'ю дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування – вихованців державних закладів
- зменшення показників відмови матері від новонародженої дитини та малюкової смертності;
- часткове вирішення питань поліпшення матеріального стану малозабезпечених сімей із дітьми;
- подальше підвищення рівня соціальної роботи та престижу соціального працівника.

5. ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ:

- Державний бюджет
- Місцевий бюджет
- Спонсорські кошти та благодійні внески
- Інші джерела, що не суперечать чинному законодавству

Заступник голови ради

О.М. ТАРАСЕНКО